

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Suhtlusvõrkude mõju kodanikele/tarbijatele”**(omaalgatuslik arvamus)**

(2010/C 128/12)

Raportöör: **Jorge PEGADO LIZ**

26. veebruaril 2009 toimunud täiskogu istungjärgul otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada omaalgatusliku arvamuse järgmises küsimuses:

„Suhtlusvõrkude mõju kodanikele/tarbijatele”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektiooni arvamus võeti vastu 12. oktoobril 2009.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 457. istungjärgul 4.–5. novembril 2009 (4. novembri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 108, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 10.

1. Järeldused ja soovitused

1.1. EMSK tunnustab Interneti-põhiste suhtlusvõrkude kultuurilist, poliitilist ja sotsiaalset mõju suhtlemis- ja interaktsiooni vahendina inimeste vahel, kes kasutavad oma sõnavabaduse põhiõigust.

1.2. Komitee märgib ka suhtlusvõrkude kasvuga seotud majanduslikke eeliseid, eriti just nende potentsiaali eri tüüpi kommerts- ja reklaamiteadete jaoks.

1.3. Komitee rõhutab suhtlusvõrkude kasvu positiivseid aspekte, eelkõige nende panust sõnavabaduse tagamisse ja lihtsustamise teatud poliitilistes olukordades, Interneti-kogukondade loomisse ja arendamisse, sõprade ja pereliikmetega kohtumise või nende taasleidmise võimaldamisse, alaealiste olusituatsioonidesse sattumise ennetamisse ja alaealistele võimaluse andmisse suhtlusvõrkude kaudu abi paluda ja jagada tervisealast teavet.

1.4. Samal ajal lisab komitee siiski oma hääle nende kodanikuühiskonna organisatsioonide ja ühenduste, perekondade ja üksikisikute häälte hulka, kes on väljendanud põhjendatud muret suhtlusvõrkude ebaseadusliku kasutamise ja kuritarvitamise ohtude üle, mis rikuvad mitmeid põhilisi inimõigusi.

1.5. Komitee juhib tähelepanu eriti just ohtudele seoses suhtlusvõrkude kasutamisega alaealiste ja teiste haavatavate ühiskonna liikmete poolt, eelkõige vähese digitaalse kirjaoskusega inimeste poolt, kes satuvad tihti ohvriks teistele, kes kasutavad neid ära, selleks et kaasata nad ebaseaduslikesse tegevustesse, mis solvavad nende isiklikku väärikust ning ohustavad nende füüsilist ja vaimset heaolu ja isegi nende elu.

1.6. Komitee tervitab Euroopa Komisjoni hiljutisi algatusi, eriti infoühiskonna ja meedia peadirektoraadi ja õiguse peadirektoraadi käivitatud algatusi, suhtlusvõrkude operaatorite vaheliste kokkulepete hõlbustamiseks toimumisjuhendite ja heade tavade vormis.

1.7. Komitee leiab siiski, et EL ja liikmesriigid peavad parandama oma tegevust tagamaks, et üldsus oleks paremini informeeritud suhtlusvõrkudega seonduvatest ohtudest ja headest tavadest, mis tuleks tarvitusele võtta.

1.8. Samuti leiab komitee, et tuleks rohkem pingutada, selleks et anda noortele kõnealustes küsimustes ulatuslikum haridus alates kõige esimestest kooliaastatest, paremini toetada peresid, arvestades, kui oluline on, et vanemad jälgiksid ja kontrolliksid noorte Interneti-kasutust, töötada välja juurdepääsu blokeerivad või filtreerivad vahendid, tagada parem ohuennetus ja astuda tõsiselt ja tõhusamalt vastu selle valdkonna ebaseaduslikele või kahjulikele tavadele.

1.9. Komitee leiab seoses sellega, et noored peaksid olema otseselt kaasatud toimumismudelite määratlemisse ning suhtlusvõrkudega seotud küsimuste kokku leppimise ja lahendamisse, kuna just nemad on tõenäoliselt võimelised kõige tõhusamalt ja kiiremini mõistma selles vallas kerkivaid küsimusi ja pakkuma sobivaid lahendusi.

1.10. Komitee soovib komisjonil tungivalt jätkata tööd oma süvauuringuga suhtlusvõrkude nähtuse kohta, selleks et jõuda olukorra põhjaliku mõistmiseni ja eriti mõistmaks selle kultuurilist, sotsiaalset ja majanduslikku tähendust ning võimalikku kasutamist laiemate debattide edendamiseks olulistel teemadel nagu kliimamuutus või „Euroopa asjadest teavitamise” algatus.

1.11. Komitee soovib komisjonil kaaluda lisaks iseregulatsiooni headele tavadele ka võimalust luua kaasregulatsiooni mehhanismid, mis võimaldaksid korralikult jälgida kõiki allkirjastatud hea tava lepinguid, selleks et hoida ära rikkumisi, juurida välja kuritarvitused ja karistada tõhusalt rikkujaid. Seoses IT-tehnoloogia abil samaaegselt kõigis liikmesriikides sooritatud kuritegudega võiks EL kaaluda ühtlustatud süüdistus- ja karistusüsteemi, mida haldavad kooskõlastatud asjaomased riiklikud ametiasutused.

1.12. Seepärast teeb komitee ettepaneku, et komisjon koostaks 2008. aasta juulis toimunud avaliku arutelu järelmeetmena rohelise raamatu suhtlusvõrkude kohta, milles visandatakse tulevase töö põhivõimalused, analüüsid nende võrkude mõju. Koostamisprotsess peaks hõlmama ka erinevate asjaomaste kodanikuühiskonna organisatsioonide ja ühenduste vaadete ärakuulamist.

1.13. Komitee soovib, et kaalutaks võimalust ühenduse olemasolevate organite volituste laiendamiseks ja ühendamiseks, selleks et nimetada ühenduse tasandil ombudsman, kes vastutaks kõigi inimväärkuse kaitse, eraelu puutumatus ja andmekaitse küsimuste eest elektroonilise kommunikatsiooni ja audiovisuaalsektoris ja kellel oleks eriline vastutus suhtlusvõrkude eest.

1.14. Komitee soovib liikmesriikidel parandada oma poliitika kooskõlastamist riigi tasandil eesmärgiga luua nende olukordade käsitlemiseks järjepidev õigusraamistik, andes asjaomased volitused, mida rakendavad kooskõlastatult olemasolevad riiklikud reguleerijad, või luues asjakohased regulatiivsed mehhanismid.

1.15. Komitee kutsub eelkõige Euroopa Parlamendi liikmeid üles asetama need uued teemad oma poliitilistes tegevuskavades olulisele kohale, nii et see peegeldaks kodanikuühiskonna kasvavat muret.

2. Sissejuhatus

2.1. Käesoleva omaalgatusliku arvamuse teema on suhtlusvõrkude mõju kodanikele/tarbijatele. Need on põhiolemuselt Interneti-teenused sellistest inimestest kogukondade loomiseks ja omavahel ühendamiseks, kellel on sarnased tegevused ja huvid ning kes lihtsalt soovivad teada teiste inimeste huvidest ja tegevustest. Need pakuvad ka rida funktsioone, mis võimaldavad kasutajatel üksteisega suhelda (http://www.saferinternet.org/www/en/pub/insafe/safety_issues/faqs/social_networking.htm).

2.2. Suhtlusvõrkude kasutamine on kiiresti kasvanud: 211 miljonit inimest, s.o ligikaudu kolm neljandikku kõigist Internetikasutajatest, hinnanguliselt kokku 282,7 miljonit, kasutavad neid Interneti-teenuseid arvatavasti regulaarselt. Esmajoones kasutavad neid teenuseid noored alates 16. eluaastast; hoolimata sektori

kasvust on mõnel teenusel suhteliselt madal lojaalsusmäär. Euroopa Komisjoni (1) hinnangul meelitavad suhtlusvõrgud ligi umbes 40 miljonit regulaarset kasutajat Euroopas, kuigi tuleb märkida, et viimasel aastal kasvas nende kasutamine ligikaudu 35 % ja 2012. aastaks ennustatakse kasutajate arvu enam kui kahekordistumist, nii et see tõuseb 107,4 miljonini.

2.3. Rahvusvahelised kaubamärgid on ühiselt kaasa toonud uue nähtuse, reklaamides oma tooteid ja teenuseid aeg-ajalt ebaausal viisil. Barack Obama kampaania põhjal otsustades on ka poliitilised parteid otsustanud kasutada uusi teenuseid, nagu näitasid hiljutised Euroopa Parlamendi valimised. Isegi Vatikan on liitunud Facebookiga (Pope2you.net).

2.4. Lühidalt on suhtlusvõrkude põhijooned üldiselt tasuta teenus, kiire ja eksponentsiaalne kasutajate arvu kasv, üllatav finantsväärtus, kasutuse lihtsus ja teenuse kasutajate vastastikust suhtlust võimaldavate funktsioonide olemasolu.

2.5. Käesolevas arvamuses uuritakse ühenduse kõige hiljutisemaid algatusi, antakse ülevaade praegusest õigusraamistikust, hinnatakse suhtlusvõrkude pakutavaid võimalusi ja nende kasutamisega seotud ohte ning esitatakse soovitusi ja ettepanekuid meetmete kohta, mille eesmärk on suurendada kasutajate turvalisust ja nende usaldust selliste kommunikatsioonivahendite vastu.

3. Suhtlusvõrkude mõju ja nendega seonduvad ohud

3.1. Interneti-põhised suhtlusvõrgud kujutavad endast küllalt uut ühiskondlikku nähtust, mille tehnoloogia areneb pidevalt, ja laialdast tunnustust on leidnud arvamus, et need muudavad viise, kuidas inimesed üksteisega Interneti kaudu suhestuvad ja suhtlevad.

3.2. Vastavalt ComScore'i uuringule ja selle nähtuse kogu skaala täielikuks mõistmiseks: ainuüksi Facebookis, mis on suhtlusvõrgu teenus ja külastatavuselt maailma 6. veebileht, tehakse kuus 275 miljonit klikki. Euroopas külastas Facebooki 2009. aasta veebruaris 100 miljonit inimest kokku umbes neli minutit igast 100st Internetis veedetud minutist, mis moodustab enam kui 30 % suhtlusvõrkudes veedetud koguaegast, võrreldes vaid 12 %ga möödunud aastal.

3.3. Suhtlusvõrkude positiivsed aspektid on vaieldamatud, eriti nende panus alljärgnevasse:

- i) sõnavabaduse tagamine teatud sotsiaalsetes ja poliitilistes olukordades;
- ii) Interneti-kogukondade arendamine ja ühendamine;
- iii) sõprade ja pereliikmete leidmine ja nendega kohtumine ning neile võimaluse pakkumine üksteisega suhtlemiseks;

(1) IP/09/232 Brüssel, 10. veebruar 2009.

- iv) alaealiste ohusituatsioonidesse sattumise ennetamine ja alaealistele võimaluse andmine suhtlusvõrkude kaudu abi paluda;
- v) kaupade ja teenuste reklaamimine ja e-kaubanduse edendamine.

3.4. Hoolimata ülalkirjeldatud positiivsetest aspektidest on siiski oluline meeles pidada ohte, mis seonduvad suhtlusvõrkude kasutamise ebaseaduslikul või kuritahtlikul eesmärgil, eriti seoses alaealiste arenguga ⁽²⁾, sealhulgas:

- i) selliste teenuste abil edastatud solvangutest põhjustatud psühholoogiline trauma;
- ii) laste ja noorte seksuaalne ahistamine;
- iii) alasti või poolalasti noorukite fotode või videote postitamine kas nende endi või teiste poolt;
- iv) selgesõnaline prostitutsiooni või „eskortteenuste” reklaam;
- v) sagedane eraelu puutumatus, maine ja inimväärlikuse rikkumine;
- vi) rünnakud lehekülje kasutajate kehalisele ja vaimsele heaolule;
- vii) vägivallale, rassismile ja ksenofoobiale õhutamine;
- viii) totalitaarsete, fašistlikku laadi või natsismi õigustavate ideoloogiate levitamine;
- ix) noorte enesetapud, arvatavasti kõnealuste võrkude kaudu teatud intiimsete detailide avalikustamise tagajärjel.

3.5. Arvesse tuleb võtta ka suhtlusvõrkudes kasutatavaid uue põlvkonna tehnoloogiaid, eelkõige rakendusi, mis võimaldavad selliste võrkude kasutajate geolokaliseerimist, näotuvastuse tehnoloogiaid kasutavaid rakendusi, mis võimaldavad saada ühenduse suhtlusvõrgu kontoga, ja uusi interaktsioonivõimalusi, mida pakuvad viimase põlvkonna mobiiltelefonid.

3.6. Lisaks sellele saab sedalaadi võrku kergesti kasutada viiruste levitamiseks: näiteks viirus, millega nakatus Twitter 11.–12. aprilli 2009 nädalavahetusel ja mis postitas automaatselt enam kui 100 000 sõnumit, kahjustades teadmata hulka kasutajakontosid.

⁽²⁾ Selle kohta vt eelkõige Euroopa Võrgu- ja Infoturbeamet (ENISA) avaldatud aruannet pealkirjaga „Security Issues and Recommendations for Online Social Networks” aadressil: <http://www.enisa.europa.eu/act/res/other-areas/social-networks/security-issues-and-recommendations-for-online-social-networks>.

3.7. Osana 2008. aasta turvalisema Interneti foorumist ⁽³⁾ esitas Euroopa Komisjon avalikuks konsulteerimiseks ⁽⁴⁾ suhtlusvõrke käsitleva küsimustiku, millele saadud vastustest ⁽⁵⁾ nähtub, et küberkiusamist, eraelu puutumatus rikkumist ja laste ahvatlemist seksuaalsetel eesmärkidel tajutakse alaealiste jaoks põhiliste ja kõige tavalisemate ohtudena suhtlusvõrkude kasutamisel.

3.8. 54 % Euroopa lapsevanematest on mures, et nende laps võiks langeda küberkiusamise ohvriks ⁽⁶⁾. Enam kui 80 % lapsevanematest Prantsusmaal, Kreekas ja Portugalis on mures, et nende last võidaks Interneti või mobiiltelefoni kasutamisel kiusata. Teatud riikides, kus on tugev laste õiguste kaitsmise ja hariduse väärtustamise traditsioon, nt Taanis, Rootsis ja Soomes, näitavad lapsevanemad üles suuremat usku sellesse, et nende lapsed kasutavad Interneti turvaliselt ning 69 % neist ei muretse võimaliku küberkiusamise pärast.

3.9. Vastavalt hiljutise uuringu tulemustele, mis hõlmas 2 000 noort vanuses 11–18 aastat, on Ühendkuningriigis üks kolmest noorest langenud suhtlusvõrkude või tekstisõnumite kaudu küberkiusamise ohvriks. Seejuures on tüdrukutel neli korda suurem tõenäosus kui poistel kannatada sedalaadi kuritarvitamist.

3.10. Eraelu puutumatus kaitse on üks peamistest suhtlusvõrkude kasutamise seotud probleemidest. Andmekaitse ja eraelu puutumatus kaitse alaste ametiasutuste 30. rahvusvahelisel konverentsil, mis toimus Strasbourgis 15.–17. oktoobril 2008. aastal, võeti vastu resolutsioon eraelu puutumatus kaitse kohta suhtlusvõrkude teenustes ⁽⁷⁾, milles esitatud soovituselid väärivad erilist kaalumist.

3.11. Euroopa peamiste suhtlusvõrkude operaatorite vahel sõlmitud iseregulatsiooni kokkulepe pealkirjaga „Safer Social Networking principles for the EU” „Turvalisemate suhtlusvõrkude põhimõtted ELi jaoks”) kirjutati alla 10. veebruaril 2009 ⁽⁸⁾ ning praeguseks on sellele antud 20 allkirja; selles kokkuleppes määratleti selgelt võimalikud ohud, millega nende veebilehtede alla 18aastased kasutajad võivad kokku puutuda: ahistamine (laste ahistamine Interneti-lehekülgedel või tekstisõnumite kaudu), psühholoogiline manipuleerimine (täiskasvanu võib lapse sõpruse lapse seksuaalse kuritarvitamise eesmärgil) ja riskikäitumine, nt isikliku info levitamine seadusvastastel eesmärkidel.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/events/forum/forum_sepet_2008/index_en.htm.

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/policy/consultations/ageverif_sns/index_en.htm.

⁽⁵⁾ http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/docs/pub_consult_age_rating_sns/summaryreport.pdf.

⁽⁶⁾ Flash Eurobarometer survey 2008: Towards a Safer Use of the Internet for children in the EU - a parents' perspective, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_248_en.pdf.

⁽⁷⁾ Resolutsioon eraelu puutumatus kaitse kohta suhtlusvõrkude teenustes, http://www.privacyconference2008.org/adopted_resolutions/STRASBOURG2008/resolution_social_networks_en.pdf

⁽⁸⁾ „Safer Social Networking principles for the EU”, kättesaadav internetiaadressil http://ec.europa.eu/information_society/activities/social_networking/docs/sn_principles.pdf.

4. Komitee edendatud avalik arutelu

4.1. Kõnealuse sotsiaalse nähtuse olemuse ja selle kiire arengu tõttu näis soovitav korraldada avalik arutelu osana käesoleva arvamuse koostamise protsessist. Avalik arutelu peeti komitees ja sellel osalesid mõned suhtlusvõrkude toimimise ja kasutuse alal kõige representatiivsemad sidusrühmad – valitsusvälised organisatsioonid ja tarbijad, samuti nõukogu, komisjoni, Euroopa Võrgu- ja Infoturbeameti (ENISA), Euroopa andmekaitseinspektori ja asjaomaste riiklike asutuste esindajad.

4.2. Eelnevalt laiali saadetud küsimustikule saadud vastused, erinevad väljendatud arvamused ning ideede ja ettepanekute elav vahetamine (asjaomane kokkuvõte on kättesaadav EMSK veebilehel aadressil: http://www.eesc.europa.eu/sections/ten/index_en.asp?id=7000tenen) andsid kõik määrava ja äärmiselt kasuliku panuse kõnealuse arvamuse koostamisse ja näitasid selgelt, kui oluline on sedalaadi üritus, mis põhineb otsesel konsulteerimisel asjaomaste kodanikuühiskonna sidusrühmadega, poliitiliste otsuste tegijatele ning samuti operaatoritele ja kasutajatele suhtlusvõrkude alal soovitud ja ettepanekute esitamisel.

4.3. Esiletõstmist väärib komisjoni esindajate ning Euroopa andmekaitseinspektori väljendatud vaadete ühtlangu suurema enamuse käesolevas arvamuses esitatud soovustega lisaks komisjoni märkimisväärsetele edusammudele mõnede eesmärkide selgemal määratlemisel ning teiste elluviimisel seoses juba töösolevate ja ka alles kavandamisjärgus algatustega, mis ennustab tulevikus äärmiselt produktiivset koostööd institutsioonide vahel.

5. Vajalikud meetmed ja oodatavad tulemused

5.1. Komitee tunnustab ja tervitab Euroopa Komisjoni tööd Internetti kasutavate laste kaitseks ja kordab oma põhiväiteid, mis esitati komitee 2008. aasta arvamuses tollal kaalumisel olnud ettepaneku kohta mitmeaastase ühenduse programmi kehtestamiseks Internetti ja teisi kommunikatsioonitehnoloogiaid kasutavate laste kaitseks⁽⁹⁾.

5.2. Komitee märgib ka ülalmainitud iseregulatsiooni algatuse õigeaegsust ja väärtust, eelkõige seal sisalduvat vahendite kogumit ohtude minimeerimiseks.

5.3. Pilguga turvalisema Interneti programmi (2009–2013) rakendamisele rõhutab komitee vajadust algatada dialoog suhtlusvõrkude peamiste võtmeisikute, s.t noortega, julgustades neid osalema turvalisema Interneti tagamisega seotud lahenduste arutamises, kujundamises ja esitamises.

5.4. Komitee leiab, et noored peaksid olema otseselt kaasatud toimimismudelite kindlaksmääramisse ning suhtlusvõrkudega seotud küsimuste kokku leppimisse ja lahendamisse, kuna just neil on tõenäoliselt parimad eeldused mõista tõhusalt ja kiiresti selles vallas tekkivaid olukordi.

5.5. Komitee teeb ettepaneku uurida võimalust luua rahvusvaheline või Euroopa kursus nõustajate ja terapeutide koolitamiseks, kes on spetsialiseerunud võrgukeskkonna ohvrite abistamisele eelkõige kiusamise või laste seksuaalse ärakasutamise eesmärgil ahvatlemise situatsioonides. Komitee soovib lisada turvalisema Interneti programmi algatused nõustamise kohta üldiselt ja eelkõige just e-nõustamise kohta ning programmid, mille eesmärk on aidata lastel ja noorukitel esmajoones ennetada selliste olukordade tekkimist.

5.6. Komitee rõhutab, et osana turvalisema Interneti programmi (2009–2013) rakendamisest on oluline käivitada algatused digitaalse kirjaoskuse parandamiseks, eelkõige seoses suhtlusvõrkude turvalise kasutusega, mis oleksid suunatud mitte ainult lastele ja noorukitele, vaid ka laiemale üldsusele, eriti lapsevanematele, kes vastutavad oma laste hariduse eest, ja ka eakatele kasutajatele.

5.7. Lisaks sellele leiab komitee, et suhtlusvõrkude operaatorid peaksid rakendama iseregulatsiooni, eelkõige alaealiste kaitseks, tingimusel, et toimuks sõltumatu järelevalve reeglitest kinnipidamise üle, kõrvuti võimalusega kehtestada seadusega minimaalsed kaitsestandardid.

5.8. Komitee pooldab iseregulatsiooni skeemide väljatöötamist pilguga kaasregulatsiooni tagamisele nii ühenduse kui riiklikul tasandil, kaasates reguleerivad asutused, selleks et tagada kõigist sõlmitud lepingutest kinnipidamine, hoida ära kuritarvitusi, määrata karistused rikkumiste eest ja lasta reeglite rikkujatele osaks saada karistus omasuguste poolt.

5.9. Komitee võtab nõustuvalt teadmiseks enamiku soovustest, mis esitati 17. oktoobril 2008. aastal andmekaitse ja eraelu puutumatuse kaitse alaste ametiasutuste 30. rahvusvahelisel konverentsil vastu võetud resolutsioonis⁽¹⁰⁾ ning artikli 29 alusel asutatud andmekaitse töörühma hiljutises arvamuses Interneti suhtlusvõrkude kohta⁽¹¹⁾, ning soovib komisjonil tungivalt neid soovitusi arvesse võtta ja tagada, et operaatorid need omaks võtavad.

5.10. Komitee leiab ka, et informeerituse ja hariduse parandamiseks on tarvis edasisi jõupingutusi alates kõige esimestest kooliaastast, et mitte ainult parandada ohuennetust, vaid ka suhtlusvõrkude kasutusviise. Sel eesmärgil tuleks ühenduse tasandil ja eri liikmesriikides käivitada teadlikkuse tõstmise kampaaniad. Sellega seoses ja turvalisema Interneti programmi raames teostatud algatuste täiendamiseks oleks kasulik luua veebilehekülj „eYouGuide”, mis oleks konkreetselt suunatud suhtlusvõrkude kasutajatele: see oleks tõeline suhtlusvõrkude kasutajate õiguste portaal, mis annab võimaluse teatada kuritarvitustest ja lahendada vaidlusi üleeuroopalisel tasandil. Teisisõnu oleks tegemist ühe veebilehega, kus saab hallata kasutajate õigusi, hinnata kooskõlastatud ühenduse tasandil, diskuteerida tegevusviiside ja poliitika üle ja hinnata koostööd riikide ametiasutuste vahel.

⁽¹⁰⁾ Soovitude tekst on kättesaadav järgmisel veebilehel: http://www.privacyconference2008.org/adopted_resolutions/STRASBOURG2008/resolution_social_networks_en.pdf.

⁽¹¹⁾ Arvamused (2009) Interneti suhtlusvõrkude kohta; vastu võetud 12. juunil 2009.

⁽⁹⁾ ELT C 224, 30.8.2008, lk 61.

5.11. Komitee on ka seisukohal, et oleks vaja riikide ja ühenduse tasandi teadus- ja arendusprogrammide ja operaatorite endi edasisi investeeringuid arendamiseks välja ja parandamiseks tehnilisi vahendeid juurdepääsu blokeerimiseks või filtreerimiseks, mis võimaldaksid peredel rakendada ettenägelikult, ent järjekindlalt ettevaatuse põhimõtet.

5.12. Teadlikuna selle nähtuse pidevalt muutuvast, dünaamilisest olemusest tervitab komitee komisjoni rohelist raamatut, milles on 2008. aasta juulis toimunud avaliku konsulteerimise tulemusi arvesse võttes määratletud peamised valikud tulevaste arengute jaoks, analüüsisides nende mõju ja korraldades laialdase konsulteerimise erinevate ettevõtete, ekspertide, akadeemikute ja kodanikuühiskonna organisatsioonide ning asjaomaste ühendustega.

5.13. Sellega seoses oleks kaalumist väärt võimalus luua tihedama koostöö ja riikide poliitika koordineerimise alusel kogu ELis kooskõlastatud õigusraamistik. Erilist tähelepanu vääriksid selliste võrkudega liitumise lepingutingimused, mille puhul on kuritarvituslikud klauslid tavapärased, eelkõige seoses rakendatava õiguse ja pädeva ametiasutusega.

5.14. Kuna tegemist on peamiselt rahvusvahelise nähtusega, mille puhul peamiste suhtlusvõrkude jurisdiktsioon jääb ELi piiridest väljapoole, peab komitee eluliselt tähtsaks edendada korralikult alljärgnevat meetmeid.

5.14.1. Määratleda rahvusvahelisel tasandil suhtlusvõrkude, eelkõige alaealistele suunatud teenuste jaoks põhimõtted ja toimimisjuhised.

5.14.2. Institutsionaliseerida mehhanismid, mis võimaldavad jälgida neile nõuetele vastavust; arvestades nende teenuste olemust, tuleb seda vältimatult teha piiriülestel alustel.

5.14.3. Suurendada ja ratsionaliseerida ELi koostööd kolmandate riikidega nii Euroopas kui väljaspool Euroopat poliitilisel ja tegevustasandil, selleks et selgitada välja suhtlusvõrkude kasutamise seotud ohud ja probleemid, leida parimad lahendused selliste olukordadega toimetulekuks ja – sedavõrd kui rahvusvaheline õigusraamistik seda lubab – kõrvaldada olukorrad, milles võidakse rikkuda inimeste/tarbijate õigusi.

5.15. Komitee toonitab ka vajadust tõhusa rahvusvahelise koostöö ja eri asjaomaste poolte vahelise koordineerimise järele, selleks et maksimeerida Interneti turvalisemaks kasutuseks vajalike meetmete mõju⁽¹²⁾. See nõuab proaktiivsemat rahvusvahelist lähenemist, selleks et tagada teadmiste levitamine ja vahetamine, õigusaktide kooskõlastatud koostamine ja rakendamine ning vajalik rahastamine nõutavate meetmete rakendamiseks nii ELis kui väljaspool ELi piire.

5.16. Komitee juhhib tähelepanu ka vajadusele, et liikmesriigid ratifitseeriks Euroopa Nõukogu küberkuritegevuse vastase konventsiooni ja konventsiooni laste kaitsmise kohta seksuaalsekspluateerimise ja kuritarvitamise eest⁽¹³⁾, mis kujutaks endast suurt sammu selle poole, et EL oleks võimeline tegutsema rahvusvahelisel tasandil ühtselt.

5.17. Lõpetuseks küsib komitee, kas koos ülalkirjeldatud algatustega oleks mõtet kaaluda võimalust laiendada ja ühendada volitused, mis on praegu hajutatud eri organite vahel, selleks et määrata ühenduse tasandi ombudsman, kes tegeleks kõigi audiovisuaalvaldkonna küsimustega, nagu näiteks eraelu puutumatuse, andmekaitse, inimväärikus, vastulause esitamise õigus, sõnavabadus jne, ning kelle pädevusse kuuluksid ka suhtlusvõrgud sarnaselt – võrdleva õiguse mõttes – Kanada mudeliga, kus on määratud eraelu puutumatuse kaitse volinik, kelle tegevus – tema laialdaste volituste raames – Facebooki vastu isikuandmete väidatavalt ebakorrekse käsitlemise tõttu jõudis hiljuti uudistesse⁽¹⁴⁾.

Brüssel, 4. november 2009.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Mario SEPI

⁽¹²⁾ EMSK TENi sektsiooni esimehe Janos Tothi kaitstud seisukoht EMSK algatuses „Avalik esitus: Interneti kasutavate laste kaitse”, 5. mai 2009, (info on kättesaadav aadressil http://www.eesc.europa.eu/sections/ten/index_en.asp?id=430003tenen.)

⁽¹³⁾ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=201&CL=ENG>.

⁽¹⁴⁾ Vt http://www.priv.gc.ca/aboutUs/mm_e.cfm#contenttop, Kanada eraelu puutumatuse kaitse voliniku sõltumatu kantselei kohta. Tema hiljutise tegevuse kohta Facebooki vastu vt http://www.priv.gc.ca/media/nr-c/2009/nr-c_090716_e.cfm.